

Curriculum vitae: a Kaposvári Felsőfokú Tanítóképző Intézettől a megyeháza íróasztaláig

A somogyi megyeszékhelytől, Kaposvártól negyven kilométerre lévő Koppány menti faluban, Miklósiban születtem. Akkor még volt iskolája a településnek. Háborús gyerekként nevelkedtem, s meglehetősen kevesen jártunk az osztályba. Ma is nagy szeretettel emlékezem alsós tanítómra, *Büksi Jánosnéra*, s a felsőben tanító *Egervári Ferencre*. Neveltek és tanítottak egyszerre, s mindannyiunkból kellő türelemmel és empátiával előcsalogatták szunnyadó képességeinket. Hiszem, csak így lehet – így lenne szabad – katedrára állnia a harmadik évezred pedagógusainak is. Most is szükség lenne ilyen nemes lelkű tanítókra, tanárookra; jóllehet nagyot fordult a világ a hajdani néptanítók óta.

Gyerekkoromban a tanulás mellett a munka töltötte ki mindennapjaimat. Szüleim állatokat tartottak, földeket műveltek, s én, amiben tudtam, mindenben segítettem őket. Édesapám szigorú volt, de ezért még ma is hálával tartozom, mert kötelességtudatra nevelt, és ennek mindenkor hasznát vettem. Diákéveim alatt éppúgy, mint felnőttként. A falusi létforma szívemhez közel állt, és mélységes tiszteletet ébresztettek bennem az idősebb emberek. Ma már lényegesen kevesebben élnek a településen. Az emberek ma is nyitottak, összetartanak, élnek a szépséges népszokások.

Miklói közéletének meghatározó egyénisége volt *dr. Fűrstein József* esperes-plébános. Az ő aktív papi szolgálatának köszönhető, hogy továbbtanultam. Szüleimet azzal kereste meg a tanító úrral, hogy nekem mindenképpen gimnáziumba kell mennem, s jó tanító válhat belőlem. Szüleim hallgattak szavukra, és beírtak a kaposvári Táncsics Mihály Gimnáziumba, Somogy legnevesebb gimnáziumába.

Természetesen kollégista lettem, hiszen akkoriban nem közlekedett ennyi buszjárat. Kicsit féltem, mi lesz velem egy városi környezetben, mivel a faluhatárt addig nem igazán léptem át. A közeli Tabon jártam csak, meg a Balatonon. Emlékszem, Székesfehérvárra a szomszéd asztalosmester vitt el motorkerékpárján. Bár könnyen alkalmazkodtam a városi létformához, de azért – nem tagadom –, mindvégig hiányzott a miklói levegő, az ottani emberek, a földek, az állatok.

Nagy tanáregyéniségek oktattak a gimnáziumban. Magyarot és németet tanított *dr. Borka Géza* tanár úr, s nemcsak a latinra, hanem a hosszú magánhangzókra is volt rigmusa. Most, több mint negyven év után is emlékezem erre: „*A búgomat a múltkor egy csúnya színész elkísérte a zsúpfedeles galambdúciig. Én meg írtam neki színes papíron, hogy kémélje őt ígéreteitől.*” *Papp Árpád, Szabó Ferenc, Matuszka József, Kontra József, Szili Ferenc, Miklós Endre* is tanított. Irodalmi szakkörbe jártam, és a kollégium közösségi életéből is jócskán kivettem a részemet. Tudatosan készültem tanítónak, így a matúra letétele után 1967-ben a Kaposvári Felsőfokú Tanítóképzőbe jelentkeztem, ahol tovább gazdagodott a tanáregyéniségek köre.

Csoportvezető tanárom *dr. Deli István* lett, akivel azóta is él a kapcsolatom. Szeretettel gondolok *dr. Bellyei Lászlóra*, *dr. Bodosi Mihálynéra*, *Hajdú Tiborra*, *Harsányi Józsefre*, *dr. Kovács Lászlóra*, *Meleg Józsefre*, *dr. Ozsváth Ferencre*, *dr. Szirmay Endrére*, *Tomory Aladár*ra, és a gyakorlati oktatást vezető *dr. Harday Gusztávné*ra. Szorossá vált kapcsolatom a Szirmay házaspárral, *Szirmayné Bayer Erzsébet* legutóbbi, a Megyeházán rendezett kiállítását én nyithattam meg, melyet 80. születésnapja alkalmából rendeztek, s ez nagy megtiszteltetés volt számomra. A képzőben alapos pedagógiai, módszertani és lélektani ismeretekkel vértették fel a pedagógusjelölteket, s remekül használható oktatási útmutatók álltak rendelkezésünkre. A tankönyvek, a segédanyagok összhangban voltak a tananyaggal, és a tankönyvpiac közel sem volt ilyen színes. *Bodosi Mihályné* együttesében táncoltam, és szép sikereket értünk el. Egy egri országos néptáncversenyen ezüstérmesek lettünk a kalocsai párossal és a mikepércsi csárdással, amelyekben szólót táncoltam.

Különösen emlékezetes számomra ez a fellépés, hiszen közvetítette a televízió. Irodalmi, zenés, táncos műsorokkal jártuk a megyét. Volt ebben egyfajta misszió is, hogy közel vigyük a vidéki emberekhez a kultúrát.

Amikor megszereztem a tanítói diplomámat, lett volna helyem a kaposvári járási művelődési osztályon, de nemet mondtam, mert visszavágyódtam falura. Az akkori Nagyatádi Járárs területén lévő, burgonya- és dohánytermesztéséről híres községben, Mikében álltam katedrára. Augusztus 15-én neveztek ki, de október 27-én huszonhárom hónapra elvittek katonának. Időközben összeházasodtunk feleségemmel, és mindketten Mikében tanítottunk. Én – nem szakosként – magyart, történelmet, testnevelést, gyakorlati foglalkozást tanítottam, s elkezdtem a pécsi Tanárképző Főiskola történelem szakát. Közben gyermektáncot és irodalmi színpadot vezettem Mikében; kalocsai gyermeklakodalmasunk óriási siker volt a megyében. A középiskolába járó fiataloknak irodalmi szakkört tartottam. Egyik héten Csokonairól, másik héten Adyról, majd Kosztolányiról értekeztünk. Mivel érdekes témákról folyt az eszmecsere, a diákokat is sikerült kellően motiválnom. A falun töltött idő alatt mindvégig éreztem: Mike szereti és megbecsüli tanítóit, tanárait.

Mégis megváltam első iskolámtól. A Nagyatádi járás legnagyobb iskolájába, Kutásra hívtak igazgató-helyettesnek, és én igent mondtam a felkérésre. Lázba hozott ez az új kihívás. Nemcsak a beosztásból adódóan, hanem azért is, mert párhuzamos osztályokban folyt a nevelés-oktatás. Időközben elvégeztem egy kétéves komplex vezetőképző tanfolyamot. Hospitált nálam *Varga Gyula*, a megyei művelődési osztály iskolai csoportvezetője, és mivel megürült a tanulmányi felügyelői munkakör, én pedig szakmailag megfeleltam a követelményeknek, 1975 augusztus 1-jén már a Somogy Megyei Tanács VB. Művelődési Osztályán dolgoztam. A Barcsi, a Nagyatádi járásban és Kaposvár városban működő felügyelők irányítása, összefogása volt a feladatom. Szép és színes munkakör várt rám, és 1990-ig kiváló szak- és tanulmányi felügyelő kollégákkal hozott össze a sors. Az igényes pedagógusok és az intézményvezetők egyaránt várták a szakfelügyelőket, és igényt tartottak az ellenőrzésre, az értékelésre, a jó szándékú kritikákra és dicséretekre. Szerintem ma is ráférne az ellenőrzés az oktatásügyre, mert hatékonyabb lenne a tartalmi munka. Évente jómagam csaknem kétszáz tanítási órát láttam, elemeztem, értékeltem. Sokat tanultam belőlük, és a tanítóktól is. Kistelephelyen éppúgy, mint városban. Becsültem azt a munkát, amit ezek a pedagógusok végeztek; jóllehet akkoriban még nem voltak ilyen komfortosak az iskolák,

szegényesebb volt az eszköztár is, de a gyerekek mások voltak, és szent volt a pedagógus szava. Ezért lehetett nagyobb a tekintélyük is.

A rendszerváltáskor az államigazgatással együtt a tanügyi igazgatás rendje is megváltozott. Utolsó emberként maradtam a művelődési osztályon. S rám várt egy hálátlan feladat is: a pedagógiai intézet és a szakfelügyelők létszámának nagy arányú csökkentése. Emellett azonban közreműködhettem az új önkormányzati rendszer kialakításában. Átmenetileg a zeneiskolákat is felügyeltem. Országosan elsőként jómagam írtam például útmutatót a zeneiskolák felügyeletéről. Munkámban mindig a szakmát, s nem a politikai áramlatokat tartottam-tartom a legfontosabbnak.

Az ELTÉ-n időközben elvégeztem a pedagógiai szakot, szakdolgozatomban a megye településszerkezetével, iskolahálózatával, a tankötelezettségi törvénnyel foglalkoztam, s erre épült doktori disszertációm is. Egyebek mellett az iskolakörzetesítések hatását, a cigánytanulók lehetőségeit, a hátrányos helyzet gazdasági, pedagógiai összefüggéseit vettem nagyjító alá.

Egy iskolai munkakultúra hatékonyságát vizsgáló team tagja lettem. A projektben 16 svéd, 4 magyar, 1 izraeli és egy orosz iskola vett részt. Így jutottam el Stockholmba, Wäster-norrland tartományba, Härnösandba. Együtt dolgozhattam az ELTE tanszékvezető tanárával *Bábosik Istvánnal* és *Karolyn Snyder* kaliforniai professzorasszonnyal.

1990–95 között a Somogy Megyei Önkormányzat társadalompolitikai főosztályának vezető-helyetteseként a megyei fenntartású középiskolákkal foglalkoztam. Munkám során az intézményvezetéssel, illetve a fenntartással kapcsolatos feladatok kerültek előtérbe. Kilenc éve főosztályvezetőként dolgozom. A humánszolgáltatási főosztályon koncentráltan jelennek meg a közoktatási, közművelődési, egészségügyi, szociális, gyermekvédelmi és sportfeladatok, amelyeket 16 munkatárssal látunk el. Nem tagadom: az oktatáshoz vonzódom leginkább, hiszen ez az életem, s az az indíttatás, amit a tanítóképzőben kaptam, végigkísérte munkámat. Örülök, hogy jó pár pedagógus van a családban. A feleségem igazgatóhelyettes a kaposvári Zrínyi iskolában, és a lányom s a vejem is tanár. Van egy unokám. Lehet, hogy az is az lesz...

Számos megbízatásom van. Tagja vagyok a Somogyi Tudósklubnak, kuratóriumi tagságot vállaltam a Tudományos Életért Alapítványnál és a Közoktatási Közalapítványnál, dr. Deli István tanár úr oktatóként is foglalkoztatott a tanítóképző főiskolán, ahol államigazgatási ismereteket tanítottam. A Kaposvári Felsőfokú Tanítóképző Intézetben eltöltött évek hatása, emléke elmoshatatlan nyomot hagytak egész életemben. Olyan pedagógiai ismereteket szereztem, amely megfelelő alapot adott ahhoz, hogy nyugodtan állhattam pályakezdőként a gyermekek elé és minden későbbi ismeretszerzést is lehetővé tett. Ezt köszönhetem a felsorolásban szereplő tanárainknak. Nekem jó tanárain voltak. A jó tanár kifejezés alatt nem tulajdonságok, hanem arcok, nevek jutnak eszembe, akik döntően befolyásolták életpályám, sorsom alakulását. Bár nem vagyok aktív pedagógus, mégis ezer szállal kötődik az életem a pedagógiához. A családom mindig biztos háttérrel jelentett, s bátorított, de erőt merítettem a keresztény értékrendből is. Nazim Hikmettel vallom én is: *Ha te nem égsz, ha én nem égek, a sötétet ki változtatja fénné?*

